

Kozének

Popis:

Přírodní památka Kozének představuje jeden z nejvýznamnějších komplexů řídkých krátkostébelných acidofilních trávníků na území Kraje Vysočina. Území je situováno na pomezí agrární krajiny a pásu lesů lemující kaňon řeky Jihlavy.

Lokalita má velmi vysokou druhovou diverzitou. Vyskytují se zde silně ohrožené druhy rostlin křivatec český (*Gagea bohemica*), vstavač kukačka (*Orchis morio*), koniklec velkokvětý (*Pulsatilla grandis*) a živočichů - nap. ještěrka zelená (*Lacerta viridis*) a široké spektrum teplomilného hmyzu.

Lokalita je zároveň evropsky významnou lokalitou (EVL) celoevropské sítě chráněných území Natura 2000.

Podrobný popis:

Lokalita leží v zemědělsky využívané krajině plošiny mezi údolími řek Oslavy a Jihlavy, zaujímá nevýrazný hřbet a navazující mírné svahy s jihozápadní a severní expozicí. Podloží je tvořeno rulami, granuly a migmatity s tělesy hadců neboli serpentinitů, které mají specifický vliv na složení a strukturu na nich rostoucí vegetace. Půdním typem na lokalitě jsou kambizemě.

Společenstva trávníků jsou podle hloubky, minerální bohatosti a dostupnosti živin složeny z pestré mozaiky. Převažujícím typem vegetace jsou acidofilní suché trávníky s přechody k ovsíkovým loukám a smilkovým trávníkům. Místy se vyskytují rozptýlené dřeviny. Jednotlivě lze na území nalézt staré keře jalovce obecného (*Juniperus communis*) dokládající historické pastevní využití lokality.

Z vzácných a ohrožených druhů musíme na prvních místech jmenovat koniklec velkokvětý (*Pulsatilla grandis*), vstavač kukačku (*Orchis morio*) a křivatec český (*Gagea bohemica*) a lomikámen cibulkatý (*Saxifraga granulata*). Z dalších druhů můžeme spatřit jetel horský (*Trifolium montanum*), pampelišku červenoplodou (*Taraxacum* sect. *Erythrosperma*), modřenec chocholatý (*Muscari comosum*), kručinku chlupatou (*Genista pilosa*), ožanku kalamandru (*Teucrium chamaedrys*), silenku ušnici (*Silene otites*), rozrazil rozprostřený (*Veronica prostrata*) či rozrazil klasnatý (*Veronica spicata*).

Kromě již zmíněného je lokalita také významnou entomologickou lokalitou. Ze vzácných a ubývajících motýlů zde

byli zaznamenáni modrásek kozincový (*Glaucopsyche alexis*), modrásek jetelový (*Polyommatus bellargus*), okáč medyňkový (*Hipparchia fagi*), soumráček čárkovaný (*Hesperia comma*), dále ohniváček černočárny (*Lycaena dispar*) a přástevník kostivalový (*Euplagia quadripunctaria*). Zajímavý je rovněž výskyt početné populace vzácné saranče malé (*Stenobothrus stigmaticus*).

Lokalita se nachází v území dlouhodobě osídleném, zřejmě od neolitu. I Kozének byl dlouhodobě zemědělsky využívaným územím. Leží v okrajové oblasti pravěké ekumeny, souvisle osídlené zemědělci více jak 7000 let. Zemědělské využití krajiny ovlivnilo charakter krajiny změnou jejího využití místo lesních ekosystémů. Na základě výskytu řady xerothermních trávníků a pionýrských společenstev lze usoudit na dlouhodobé pastevní využití lokality v kombinaci s kosením.

Pastva hovězího dobytka a posléze ovcí probíhala na Kozénku do konce 80.let a přispěla soustavným spásáním a narušováním půdního krytu k výskytu společenstev se zastoupením, dnes již

vzácných, druhů snášejících stres a potlačila konkurenci bujnějších vytrvalých trav. Tato cenná, byť

člověkem vytvořená společenstva, mají mnohé znaky přírodních ekosystémů.

Zásahy a péče ochrany přírody v tomto území do značné míry souvisí se zemědělským hospodařením. Ačkoli typickým využitím území byla historicky pastva, v době existence chráněného území bylo převládajícím managementem kosení. Kosení v posledních letech probíhá jedenkrát ročně s ponecháváním části porostů neposekaných jako refugium pro hmyz, převážně na podzim je prováděno přepasení.

Region: Náměštsko

Město: Lhánice

URL: [http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/zchru/index.php?frame&SHOW_ONE=1&ID=1419;](http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/zchru/index.php?frame&SHOW_ONE=1&ID=1419)
http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=karta&id=1000122587

Zpřístupnění: volně přístupné

Bezbariérový přístup: nedefinováno

GPS: 49°6'32.700"N, 16°14'16.428"E

Mapa: <http://maps.google.com/maps?q=49.1090833,16.2378967&z=12>

Obrázky:

